

Los cabridons

Per Léonce Constans

Léonce Constans ten aquel conte de sa mameta Léonie Enjarlan, que demorava a la Carrairié (Tanus), e qu'aviá costuma de dire de contes lo ser al canton.

1 I aviá un còp a Falgairós, una cabròta qu'aviá cabridat. E aviá fach cinc cabridons qu'èran polits !

N'i aviá un de tot blanc, un de blanc e negre.... Eran polits e cada jorn lor anava cercar de tetineta a la cima de sas tetinetas e de cornetas a la cima de sas cornetas. Se fasián bèlses e la cabròta èra contenta. 5 Un jorn, lo rainal esperèt que partiguèsse e quand foguèt partida i va e ditz :

« Cabridons, dobrissètz-me que pòrti de tetinetas a la cima de mas tetinetas e de corneta a la cima de mas cornetas. »

10 Creguèron que la mamà aviá doblidat quicòm. Dobriguèron, foguèron susprés. E lor diguèt :

« - Ont met lo fromatge la vòstra mamà ?

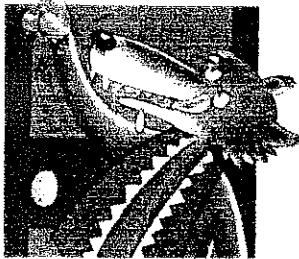
- Amont sul trast dins un panièr blanc !

15 Montèt sul trast, ne faguèt doas pòchas e se'n anèt los manjar sus un castanhièr. Quand èra de manjar sos fromatges, passèt lo lop dejós, de fromatges n'i tombèt sul nas. Quilhèt lo cap e vegèt lo rainal amont. I diguèt :

“ - Qué manjas gusàs que i a tres jorns que ieu ai pas res manjat? Ai talent !

20 - O, i diguèt, te'n fagas pas, es a Fargairós aquí, la cabròta faguèt de cabridons e a de fromatges blancs sul trast. I te cal anar e lor diràs : « Cabridons, cabridons dobrissètz-me la pòrti de tetineta a la cima de mas tetinetas e de cornetas a la cima de mas cornetas ! E te dobriràn »

25 Alara lo lop i anèt e se metèt de far :

« Cabridons, cabridons dobrissètz-me la pòrti de tetineta a la cima de mas tetinetas e de cornetas a la cima de mas cornetas ! »

Lo cabridons diguèron :

30 « O... Vos dobrissèm pas la pòrta que sèt看 pas la nòstra mamà ! La nòstra mamà parla fin e vos parlatz gròs ! »

E lo lop en colèra se'n tornèt trobar lo rainal

35 « Te vòli manjar que m'an pas volgut dobrir ! M'an dich que lor mamà parlava fin e que ieu parlavi gròs !

- Tffo ! Es pas aquò, i diguèt lo rainal, ba te vau ensenhar ieu ! I a lo fabre que tusta totas las jornadas sus l'enclutge ailà. As pas qu'a i anar, i metràs la lenga, i te fotràs dos o tres còps de martèl, veiràs qu'aprèp parlaràs doç ! »

40 Tanlèu dich tanleu fach. Se'n anèt pausar sa lenga sus l'enclutge. I fotèt tres o quatre còps de martèl. Lo lop aviá dòl ! Mas enfin, tornèt trobar los cabridons.

« Cabridons, cabridons dobrissètz-me-la pòrti de tetineta a la cima de mas tetinetas e de cornetas a la cima de mas cornetas ! »

45 Los cabridons li diguèron :

« Fasètz nos veire la patòta ! »

Perque entre temps la mamà èra venguda e lor aviá dich :

« Dobrissètz a deguns sonca si vos fa veire la patòta blanca a través la fenta de la pòrta ! »

50 Vegèron que la patòta èra negra. Diguèron :

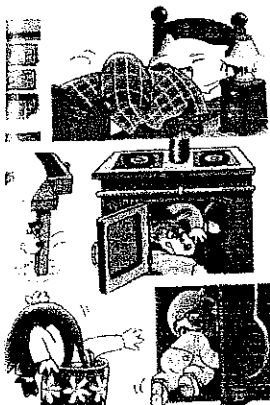
« O ! Vos dobrissèm pas perque avètz la patòta negra e la mamà a la patòta blanca ! »

Lo lop se'n tornèt trobar lo rainal :

55 « Te vòli manjar que m'an pas volgut dobrir la pòrta e ai la lenga que me dòl ara ! M'an dich que lor mamà aviá la patòta blanca alara que ieu l'aviái negra !

- S'es aquò es pas complicat ! E ben te vau ensenhar, i diguèt. I a un mont de cauç ailà a Falgairós, e la i vas plan passar la pata aquí e tòrna los trobar, veiràs que te dobriràn. »

60 I anèt e i passèt plan las cambas, e amb las cambas plan blancas e se'n tornèt trobar los cabridons. « Cabridons, cabridons dobrissètz-me-la pòrti de tetineta a la cima de mas tetinetas e de cornetas a la cima de mas cornetas ! »

65 Lor faguèt veire la patòta. La patòta èra blanca. Los cabridons creguèron qu'èra lor mamà e i dobriguèron. E Nhau nhau nhau ! Un còp de cais a cadun e los mangèt totes levat lo garrèl qu'èra montat sul trast e que s'èra mes dins una botina de la siá mamà. Aviá lo ventre mon Dieus, ne podí pas mai. Era enòrme. Diguèt :

70 « Cossi podriái far per digerir totes aquelles cabridons ? »

E se metèt a faire un grand fuòc e se metèt a calfar lo

ventre. Quand arribèt, la cabròta se metèt a plorar.

75 « De qué m'as fach gusàs ! Mas manjat totes mos cabridons ! »

Plora que ploraràs la cabròta e se diguèt :

« Cossí podriái far per me vengar ! »

Alara l diguèt:

“E ben ten! Vòls que faguèm bugada que sèm plan sales totes dos?”

80 Alara montèt una gròssa ola amb d'aiga e quand fumèt plan e qu'èra plan caud, li diguèt :

« Agacha per veire s'es caud ! »

E i anèt trempar la pata. Li diguèt :

85 « Fagas pas amb la patòta malaurós, que la saliriás ! Cal far amb la lenga,

Al moment qu'aviá la lenga penjada per tocar l'aiga, i bota un còp de cap per darrièr, lo i far cabussar dedins e se'n anèt per la pòrta e montèt sus un castanhièr. E lo lop sortiguèt d'aquela ola en se brandiguent e se metèt a galopar aprèp ela e li diguèt :

90 « O ! te traparai ben ! Vau anar udolar pels bòsques e veiràs que te traparem ! »

Se metèt a far : « Oooo ! Oooo! Oooo! A udolar pels bòsques. Los autres lops venguèron. N'i aviá nòu. Montèron sus l'esquina de l'autre, un sus l'esquina de l'autre, un sus l'esquina de l'autre e lo qu'èra tombat dins

95 l'ola, lo darrièr, que l'anèt trapar per la pata. La cabròta li diguèt :

« Cossí podriái far ? »

Se metèt a pissar dessus en dire :

« D'aiga bolhenta sul pialat ! D'aiga bolhenta sul pialat !

100 Lo pialat creguèt qu'èra d'aiga bolhenta, sauta per tèrra. Los autres creguèron qu'èra la cabròta e lo mangèron. La cabròta risiá amont.

Quand totes foguèron partits, davalèt de son arbre, de sorí castanhièr.

Tornèt a Falgairós. Trobèt lo garrèl, lo sonhèt tament plan que foguèt lèu garit.

105 Passèri per un prat, aviái un parelh de solierons de veire, un faguèt cric e l'autre crac e mon conte es acabat.

Vocabulari

Un **gusàs** : es un paure tipe, un paucval.

Un **garrèl** : un que garreleja, es a dire que camina malaisidament per causa d'una camba pus corta que l'autra o d'una nafradura.

Lo **pialat** : aquí es lo qu'es pelat, qu'a perdut los pelses.